

УДК 502.57.02:39

Бельговська А.В., студентка гр. КН-21-1/9

Науковий керівник: Понайда С.С., викладач І категорії

(Кам'янський енергетичний фаховий коледж, м. Кам'янське, Україна)

ЕТНОЕКОЛОГІЯ: МИНУЛЕ І СУЧАСНІСТЬ

«Без знання основних екологічних законів сучасна освіта як загальна, так і спеціальна не може бути повноцінною».

Д. Медоуз.

Етнологія - це наукова дисципліна, яка вивчає взаємовідносини людини з навколишнім світом і уявлення про неї в рамках традиційної культури, а також вплив на сучасні взаємини з природою в цілому.

Основними напрямками вивчення даної науки є виявлення і пропаганда традицій неруйнівного природокористування та виявлення культурно обумовлених причин природоруйнівної поведінки людини і можливі методи її корекції.

В педагогіці етнологія займається збором і вивченням інформації про традиційну культуру для виховання еко-орієнтованого типу особистості.

Суть екологічної культури, як методу досліджень, полягає в тому, щоб проаналізувати адаптацію до умов навколишнього середовища людини і показати, як в результаті цього «процесу» виникають нові явища в культурі.

В процесі аналізу розвитку екологічних знань та становлення етнології, як окремої науки встановлено, що етнологія та дотичні до неї галузі надзвичайно розвинуті та популярні в науковому світі.

Розвиток української науки про роль людини в природі спостерігався в світовому науковому колі. У Радянському Союзі зроблені значні наукові досягнення українських науковців, праці яких використовувалися поза його межами.

Серед найбільш відомих праць культурної екології можна назвати монографію С. Павлюка «Народна архітектура українських Карпат», в якій проаналізовані культурно-адаптаційні процеси до природного середовища на прикладі знарядь праці, технологічних прийомів, особливостей тих чи інших систем підтримання врожайності ґрунту.

Культурна екологічна спадщина українського народу у наш час має велике значення, адже саме вона відображає реальне життя людини протягом багатьох століть у розвитку екологічного мислення. Кожна епоха відрізняється своїм характером, кожне століття залишає свою культурну спадщину, яка потім неодмінно відображається у музиці, літературі і мистецтві.

Своєрідність української культури визначили також впливи географічних умов, особливості історичного шляху, а також взаємодія з іншими етнокультурами. Важливою історичною подією для розвитку культури, стало прийняття християнства у Х столітті.

На мою думку, важко переоцінити значення культурної спадщини, а інтерес до мистецьких творів – ніколи не вщухне. Я вважаю, що саме культурна спадщина надихає людину на добрі справи і вчинки, і тому кожен з нас повинен знати її, любити і вивчати.

Давні предки українців обожнювали природу і вірили в існування добрих і злих сил у ній. Намагаючись захиститися від зла, люди створили для себе цілу систему

оберегів. З їхньою допомогою народ зберіг свою родовідну пам'ять, історію, культуру. За давніми уявленнями предків українців, світ складався з трьох частин:

- небесна частина з божествами, що жили на ній, а також світилами — сонцем, місяцем, зорями;

- земна — з людиною і землею, на якій вона жила;

- підземна — із духами зла, смертю, душами померлих родичів.

За цими ж принципами людина збудувала своє житло. Вікна — це очі хати, через які людина підтримувала зв'язок з божеством, а поріг — це межа між людським світом і світом померлих. Для наших пращурів хрест, молитва, Великодня крашанка, як і рушник, паляниця, вогонь у печі, обручка – це обереги. Берегиня стала охоронницею дому, її скульптурки знаходились у хатах, а зображення-амулету носили на шиї. Тому народні символи України — найдорожчий скарб українського народу.

В сучасній Україні екологічна культура відрізняється від культури наших нащадків. Як свідчить статистика, в Україні, кожен десятий українець нічого не зробить задля захисту довкілля. Щоб досягти рівноваги з природою, кожній людині треба почати виховувати екологічну культуру особистості, а саме:

- мінімізувати використання пластикових пакетів, замінивши їх на еко-сумки;

- сортувати сміття;

- користуватись світлом та електроприладами лише за необхідності;

- економити воду;

- відавати на переробку одяг, макулатуру, батарейки;

- використовувати альтернативні види енергії (сонячну, вітрову);

- пересісти з автомобілів на велосипеди;

- змінити раціон харчування на органічну продукцію.

Природа – це не тільки дерева, квіти, озера, річки та все, що нас оточує. Природа – це наша домівка і ми повинні піклуватися про неї, як про рідну дитину. Тому тільки у наших руках майбутнє нашої планети. Варто подумати про це, адже потім буде пізно!

Перелік посилань

1. Концепція екологічної освіти України: Затверджена рішенням Колегії Міносвіти і науки України (протокол № 13/6 – 19 від 20.12.2001 р.) – 23 с.

2. <http://dspace.nbu.gov.ua/handle/123456789/94933> Ігор Бойко. Становлення етнекології та її перспективи в українській науці, 2013 р.